

Despre suflet

«Și Dumnezeu a zis: „Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea noastră.”» (Geneza 1,26)

«Și Domnul Dumnezeu l-a întocmit pe om din țărâna pământului și i-a suflat în nări suflarea de viață; și omul a devenit un suflet viu.» (Geneza 2,7)

Crearea omului are loc în două faze:

- Mai întâi Dumnezeu alcătuiește trupul omului, pe care îl formează din pământ. Corpul nostru conține aceleași elemente chimice ca și pământul arabil. A fost o senzație științifică, când în secolul trecut s-a descoperit că substanțele organice conțin aceiași atomi ca și materiile anorganice neînsuflețite.

- La om mai este o altă componentă importantă: «... și El i-a suflat în nări suflarea de viață.» Abia după însuflarea de către Dumnezeu în corpul material a duhului imaterial această creatură devine om.

Rezultatul: După unirea celor două părți diferite, „trup din pământ” și „duh din Dumnezeu”, ia naștere ceva cu totul nou, sufletul: «și omul a devenit un suflet viu». Două componente total diferite vin împreună și prin unirea lor dau naștere sufletului. Cuvântul „suflet” se întâlnește în Biblie cu înțeles dublu. El desemnează pe om atât în totalitatea lui cât și în una din cele trei componente care alcătuiesc omul: trup, suflet și duh (1 Tesaloniceni 5,23). Numai în această combinație este constituită ființa umană. Existența noastră o datorăm voinței lui Dumnezeu, care a avut planul pentru viața noastră și l-a îndeplinit conform scopului.

Fără tabloul biblic al omului ne rămân nedescifrate gândurile de bază ale Bibliei. În grădina Eden Dumnezeu a dat porunca: «Din orice pom din grădină poți să mănânci în voie. Dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, pentru că, în ziua când vei mânca din el, vei muri negreșit» (Geneza 2,16-17). Din punct de vedere trupesc Adam și Eva au continuat să trăiască și după neascultarea lor, după căderea în păcat, dar duhul, cea parte care este competentă pentru legătura cu Dumnezeu, a ajuns în moarte. Părtășia intimă cu Dumnezeu a fost întreruptă prin păcat. Ca urmare a păcatului, în lume a venit și moartea trupului: «Plata păcatului este moartea» (Romani 3,23). În continuarea liniei morții omul sfârșește în moartea veșnică. Prin aceasta însă nu este stinsă existența lui (Luca 16,19-31), el trebuie să continue să existe despărțit definitiv de Dumnezeu. Mânia lui Dumnezeu rămâne asupra lui, deoarece «printr-o singură greșală a venit judecată către toți oamenii spre condamnare» (Romani 5,18).

Mulțumiri fie aduse lui Dumnezeu, El a creat toate premisele ca să putem coborî din trenul morții, în care noi toți ne aflăm de la natură.

Înțelesurile diverse ale cuvântului suflet întâlnite în Sfânta Scriptură

I. În Vechiul Testament

Inițial cuvântul ebraic *nepes* înseamnă gâtlej (ca în Isaia 5,14), apoi în mod deosebit suflare, ca semn caracteristic al actului de respirație (Iov 41,21 - suflare) și prin aceasta se înțelege ceea ce face corpul viu: deci *nepes* inițial nu se referea la un lucru ci la o stare, respectiv la un act.

1. Sub acest aspect prin suflet se înțelege în primul rând acea putere care face dintr-un corp o viață vie și dă naștere la actul numit mai înainte și îl menține.

2a. Cuvântul se folosește apoi cu privire la o ființă vie, și anume atât pentru oameni cât și pentru animale (compară cu Geneza 1,20 – viețuitoare; Geneza 2,7.19; 9,10; Levitic 17,11), unde de cele mai multe ori este combinat cu cuvântul „viu”. Cu privire la om, cuvântul suflet se referă în acest sens la o persoană, la omul însuși, ca în Geneza 42,21; 46,15; Numeri 5,6; Ezechiel 13,18 și versetele următoare, dar și Geneza 27,4.19.25.31; Numeri 11,6; Isaia 42,1; Plângerile lui Ieremia 3,24. „Sufletul meu” poate sta și pentru „eu” (ego) (Psalm 31,9.10; 42,2), ceea ce devine în mod deosebit clar acolo unde omul se roagă pentru mântuirea lui (Psalm 6,4; 22,21). „Un suflet” poate însemna simplu și „cineva”, și așa este redat de exemplu în Levitic 5,1-4. În felul acesta devine de înțeles, că și omul mort poate fi denumit suflet (Levitic 19,28; 21,11; 22,4; Numeri 6,6; 9,6).

2b. Sufletul meu, sufletul său și așa mai departe își găsește de aceea utilizarea și pentru „sine”, cunoscutul pronume reflexiv, dar care în limba ebraică nu se întâlnește.

2c. Dacă se are în vedere că sufletul în afară de elementul înviorător în om se referă aproape întotdeauna la omul întreg (deci include și trupul), atunci expresiile de forma „înviează sufletul” (Psalm 19,8; 23,3), „păzește sufletele sfinților” (Psalm 97,10; 121,7), sunt de înțeles. Tocmai în ultimul loc citat este scoasă în evidență această armonie prin felul de exprimare dublu în ebraică (pe tine = sufletul tău) pentru aceeași chestiune. Aceasta se arată și când se spune că sufletul însetează, flămânzește, este săturat de Dumnezeu (Psalm 107,9; compară cu Psalm 42,2; Proverbe 10,3; 25,25), se satură (Proverbe 27,7; Ieremia 31,25) sau se desfătează (Proverbe 11,25; Plângerile lui Ieremia 1,11.19), postește (Psalm 69,10), se dezgustă (Numeri 21,5; Iov 10,1) sau se întinează cu mâncare interzisă (Ezechiel 4,14). În mod evident aici este inclus și trupul omului și de aceea expresia trup și suflet nu trebuie înțeleasă în sensul despărțirii lor una de alta, ci dimpotrivă trebuie văzute ca o accentuare a apartenenței unitare a lor (Psalm 73,26; 84,2; compară cu Apocalipsa 18,13 – trupul și sufletul oamenilor). Chiar și după moartea omului se vorbește despre om în întregime (Iov 3,17-19; 10,21 și versetele următoare; compară cu 1 Samuel 28,11 și versetele următoare, pentru Samuel).

3. În cadrul totalității persoanei, prin suflet se înțelege puterea care modelează actul vieții, deci viața însăși (compară cu 1 Împărați 19,4). Această viață este în mâna lui Dumnezeu (Iov 12,10; Ezechiel 18,4). El poate lua sufletul = viața, de aceea poți să ai teamă pentru suflet (Iosua 9,24; compară cu Ezechiel 32,10), să salvezi sufletul înseamnă: să pui viața în siguranță (Geneza 19,17), să pândești viața înseamnă: să omori pe cineva (Psalm 56,7). În acest context pierderea sufletului înseamnă moartea omului; el poate fi nimicit (Geneza 17,14), poate muri (Numeri 23,10; Judecători 16,30), poate să riște să moară (Judecători 5,18); Solomon nu a cerut sufletul dușmanilor lui (1 Împărați 3,11). Sufletul poate fi pus în joc, pus în primejdie (Judecători 9,17), el poate fi și salvat (Psalm 6,4; 34,22; 116,4). Reînțoarcerea sufletului înseamnă deci continuarea respectiv reaprinderea vieții omului (compară cu 1 Împărați 17,21 la copil), ca amenințare a lui se poate da exemplul expresia: «mi-au pătruns apele până la suflet» (Psalm 69,1). Din nou se arată că în fond este vorba de om în toată existența lui.

4. Pe lângă aceasta Vechiul Testament cunoaște sufletul și ca organ al sentimentelor, în acest caz cuvântul se folosește cu același înțeles ca pentru inimă sau sentiment. El poate fi cuprins de frică (Geneza 42,21), simte bucurie (Psalm 84,4; 86,4), se muncește (Isaia 53,11), iubește (Geneza 34,3; Cântarea Cântărilor 3,1-4), are nevoie de mângâiere și poate fi mângâiat (Psalm 77,2; 94,19), dorește plăceri (Deuteronom 12,20 și versetele următoare, Mica 7,1), poate însă să fie și întristat și trudit (Iov 19,2; Psalm 42,6) și poate găzdui sentimente rele și le poate exterioriza (Proverbe 13,3). El poate plânge (Psalm 119,28: «Îmi plânge sufletul de durere»), să se verse în

lacrimi (Iov 30,16) și poate fi vărsat (1 Samuel 1,15). Da, uneori el poate fi văzut chiar ca organ al gândirii (1 Samuel 20,4), al cunoașterii (Psalm 139,14) și al hotărârii voinței (Geneza 23,8).

5. Deoarece sufletul înseamnă viața dată de Dumnezeu (Isaia 57,16; Ieremia 38,16) unei anumite creaturi, deci de fiecare dată conduce înapoi la un act de creație special al lui Dumnezeu și prin aceasta nu are o existență independentă, despărțită de Dumnezeu, și nici independentă de un anumit om, el poate fi sănătos și întreg numai dacă stă în părtășie neîntreruptă cu Dumnezeu, trăiește înaintea Lui (Geneza 32,30; Psalm 19,8; 94,19), acolo unde Dumnezeu se ocupă de el (Isaia 38,17). Fără Dumnezeu el degenerază, suferă foamete și sete după El (Psalm 42,2; 63,1), dorește după El (Psalm 84,2), își pierde pacea (Plângerile lui Ieremia 3,17), însă cu Dumnezeu este vesel (Isaia 61,10) și este mângâiat (Psalm 77,13; 94,19). De aceea omul să-și pună în totalitate sufletul în slujba lui Dumnezeu, să caute pe Dumnezeu cu tot sufletul (Deuteronom 4,29) și să-L iubească cu tot sufletul (Deuteronom 6,5; 10,12). Sufletul trebuie să-L laude pe Dumnezeu (Psalm 103,1.22; 104,1.35). De aceea omul trebuie să aibă grijă de suflet (Iosua 23,11).

Vedem că indiferent dacă Cuvântul se referă la suflet în sensul vieții trupesti sau în sensul vieții spirituale înaintea lui Dumnezeu, totdeauna El nu se referă numai la o parte a omului, ci la om în totalitatea vieții lui înaintea lui Dumnezeu.

II. În Noul Testament

1a. Aici regăsim aproape toate înțelesurile referitoare la suflet (grecește: *psichae*) cunoscute din Vechiul Testament. El constituie puterea purtătoare a vieții creaturi (Faptele Apostolilor 20,10; Apocalipsa 8,9). Sufletul desemnează viața însăși (Matei 2,20; 20,28; Ioan 10,11.17; Faptele Apostolilor 15,26; Romani 11,3), pe care Dumnezeu o iubește și o cere înapoi (Luca 12,20). Omul poate să-și iubească sufletul (Apocalipsa 12,11) sau să-l urască (Ioan 12,25), să îngrijească de el sau să-l lase să se degradeze (Matei 6,25; Luca 12,22; Faptele Apostolilor 20,24).

Și în Noul Testament sufletul poate însemna pur și simplu persoana omenească (Faptele Apostolilor 2,41 - «aproape trei mii de suflete»; 1 Petru 3,20; compară și cu Marcu 3,4; 1 Corinteni 15,45 - «suflet viu») respectiv poate sta pentru «cineva» sau «oricine» (Faptele Apostolilor 2,43; Romani 13,1).

1b. Și aici sufletul este organ al sentimentelor și simțirilor: el poate fi întristat (Matei 26,38; Ioan 12,27), stăpânit de frică sau teamă (Faptele Apostolilor 2,43; Romani 2,9), mâniat (Faptele Apostolilor 14,2), zdruncinat (Faptele Apostolilor 15,24) și chinuit (2 Petru 2,8); el poate nutri și plăceri (compară cu Luca 12,19; Apocalipsa 18,14). În acest sens se poate vorbi – ca și în Vechiul Testament (Isaia 1,14; 42,1) – și de sufletul lui Dumnezeu (Matei 12,18; Evrei 10,38), dacă simțirea, sentimentul și voința Lui le circumscriem în sens omenesc.

1c. Dar și aici este valabil într-o măsură mult mai mare, că omul în statura lui de ființă creată trebuie să se orienteze în totalitate după voia lui Dumnezeu și sufletul lui să fie hotărât de Acesta (Matei 22,37), căci sufletul are și aici iarăși același înțeles dublu ca și viața, fiind vorba atât de om în existența lui trecătoare cât și în viața nouă dăruită de Dumnezeu, asupra căreia moartea nu are nici o putere. În acest sens sufletul este lucrul cel mai prețios, pe care omul îl posedă (Matei 16,26). El – aceasta înseamnă iarăși omul în totalitatea lui înaintea lui Dumnezeu în existența sa nouă – trebuie să trăiască în părtășie și ascultare față de Creatorul și Domnul lui (Marcu 12,30; Luca 10,27; Efeseni 6,6). Acolo unde omul nu face aceasta, Dumnezeu poate să-i omoare sufletul (Matei 10,28), deci el și-a pierdut dreptul la viața nouă. Sufletul lui poate suferi pagube (Matei 16,26), este expus ispitelor și poate fi înfrânt (1 Petru 2,11; 2 Petru 2,14), însă Dumnezeu vrea ca el să fie mântuit (Iacov 1,21; 5,20; compară cu 1 Petru 1,9). Dumnezeu este Domnul lui

(1 Petru 4,19), îl cunoaște și este chemat ca Martor pentru el (2 Corinteni 1,23), și El vrea să-l sfințească (1 Petru 1,22). Hristos este Păzitorul și Păstorul lui (1 Petru 2,25) și vrea în final să-i dea odihnă (Matei 11,29). De aceea El lasă ca el să fie îngrijit (asistență spirituală) de celelalte mădulare ale trupului și slujitori ai trupului Său (2 Corinteni 12,15; Evrei 13,17; 3 Ioan 2). Omul stă totdeauna în pericol să piardă sufletul, dacă năzuințele lui sunt îndreptate numai spre întreținerea vieții pământești (Matei 10,39; 16,25; Marcu 8,35, compară și cu Coloseni 3,1 și versetele următoare).

2a. Sufletul se diferențiază de duh, în greacă *pneuma* (1 Tesaloniceni 5,23), acolo unde duhul omenesc este înțeles ca prin chibzuință fiind puterea de coordonare activă a gândirii și deciziei, în opoziție cu sufletul ca putere de menținere a vieții și organ al sentimentelor. Tot așa și în Evrei 4,12 unde despărțirea duhului de suflet prin Cuvântul lui Dumnezeu înseamnă darea pe față a motivelor ascunse izvorâte din ascunzișurile sufletului, pe care apoi gândirea le prelucrează, de care inconștient se lasă călăuzită, sau pe care chiar le maschează. 1 Tesaloniceni 5,23 arată clar că ambele au nevoie de sfințire, pentru ca ele să facă omul întreg spre lauda și slujirea lui Dumnezeu, ca în Luca 1,46 și următoarele.

2b. În această direcție arată și diferența din 1 Corinteni 15,44 și versetele următoare, unde sufletul caracterizează natura omului pământesc, despărțit de Dumnezeu prin păcatul său și de aceea este condamnat la pieire, în opoziție cu ființa marcată spiritual a omului nou; aceasta se arată deja prin aceea că „spiritual” și „sufletesc” este explicat sau înlocuit prin „ceresc” și „pământesc”. Sufletul aparține deci aici pe deplin împreună cu trupul, da, cu carnea, căreia îi poate cădea pradă și de care poate fi stăpânit (1 Petru 2,11). Când aceasta are loc la om, stomacul devine dumnezeul lui și el devine vrăjmaș al crucii lui Hristos (Filipeni 3,18 și versetele următoare). Sfințirea lucrată de Dumnezeu își are punctul de plecare la suflet, el fiind forța care decide fără să-și dea seama cel mai mult viața omului. Aici are loc nașterea din nou a omului. Cel nesfințit, deci omul sufletesc (natural) guvernat de sufletul dominat de lucruri pământești nu înțelege nimic despre Duhul lui Dumnezeu (1 Corinteni 2,14; compară cu Ioan 14,17).

3. Scriptura vorbește în moduri diferite despre soarta sufletului după moarte. Dacă se are în vedere că prin suflet se înțelege întotdeauna omul întreg, atunci este clar că Biblia nu poate fi interesată de o doctrină specială a sufletului, care nu ia în considerație plenitudinea omului, și de aceea nu cunoaște existența de sine stătătoare a sufletului născocită de filozofie și susținută în unele religii. Aceasta o arată probabil cel mai clar 1 Tesaloniceni 5,23, unde este vorba de păzirea omului după duh, suflet și trup. Nu numai trupul, ci și sufletul are nevoie de eliberare și mântuire, și înaintea Tronului lui Dumnezeu stau nu numai suflete, ci omul întreg. Noțiunile și imaginațiile noastre pentru explicarea a ceea ce are loc după moarte sunt insuficiente. Dar, ca și în Vechiul Testament, și în Noul Testament se atestă existența omului care a murit. Aceia, care nu au primit viața nouă, vor avea parte de despărțirea de Dumnezeu și vor sta în împărăția morții (compară cu Luca 16,23) până când vor trebui să apară pentru judecata finală după revenirea lui Hristos; însă acelor care mor în credință le este făgăduită părtășia cu Dumnezeu (Luca 23,43; compară cu Filipeni 1,23), și ei nu vin la judecată. Că și în Noul Testament sângele este privit ca purtător al sufletului se arată în Apocalipsa 6,9, unde se vorbește despre sufletele martirilor de la altarul lui Dumnezeu: ele se află acolo unde în Vechiul Testament curgea sângele jertfelor; deoarece ei și-au dat viața pentru Dumnezeu, ea nu este pierdută, ci este păstrată. Dar și aici este din nou valabil: țelul căilor lui Dumnezeu cu omul nu este existența sufletului eliberată definitiv de tot ce este trupește, ci existența fizică nouă hotărâtă de Duhul lui Dumnezeu.